
Al ja imam krua i pod jalšu svetek,
vu gnezdju dva tiča i, na koncu konca,
i japin beciklin brez zvonca.

Jemput su mi s čavli spreluknali gume
gda trdo sem spal z mesečinu v srebru.
Sem fala im rekel, znam zajni put nebu,
i zemlu sem čuval, malo vetra zdolca
i japin beciklin brez zvonca.

Ležečki sem gledel vu tiče plehnate
kaj z riti po nebu dim beli pezdiju,
a v njimi veliju se pelaju s penezi,
a ja imam šunjke i vinca, ti bogca,
i japin beciklin brez zvonca.

Navrnite jemput v moj štrase zeleni,
v mojem dvorišču loparke dišiju.
Zaigral bu negdo starinskoga tanca,
a mene ak ne bu, tu negdi bum blizu
na japinom beciklinu brez zvonca,

po mojem dvorišču okoli sonca,
po mojem dvorišču okoli sonca,
na japinom beciklinu brez zvonca.

(Zagrebečke španciracije, 1994.)

U POVODU ODLASKA ZLATKA CRNECA

(Zlatko Crnec, Donja Zelina /Bukovec, 24.05.1936. – Zagreb, 27.10.2020.)

Antologijski pjesnik **Zlatko Crnec** - prije svega, pripadnik vršne hrvatske (kajkavske) postmoderne - vokacijom i poeta i slikar, glazbeni tekstopisac, novinar-urednik..., svoju prepoznatljivu estetsku konstantu kvalitativno je održavao šest desetljeća. I to jednako uspješno, istošću poetike u visoko stiliziranom kajkavskom i standardnom jezičnom izboru.

Osebnost njegove izrazito *(neo)ekspresionističke poetike*, njenu identitet-sku bit, možemo pratiti od prve mu objavljene pjesme *Želja* u "Telegramu" 1960., do *kajkavskog* pjesničkog neomodernizma u časopisu "Kaj" već od 1971., zatim nagrađivane recitalne lirike naglašeno urbanog izraza (sa zelinskih, zlatarskih,

†Zlatko Crnec, Sv. Ivan Zelina, 24.05.2019. (na autorskoj izložbi i predstavljanju svoje zbirke *Agramerski valcertango*); foto – A. Vranković

varaždinskih... smotri i recitala suvremenoga kajkavskoga pjesništva), sve do međašnih pjesničkih zbirki: cjelovite kajkavske *Veter zgorec, žmahen griz* (1976.), te štokavsko-kajkavskih *Zagrebečke španciracije* (1994.), *Nakrivljeni krajolik* (2007.) i najnovije *Agramerski valcertango* (2019.).

Komunikacijskom, intelektualno-egzistencijalističkom razinom svog umjetničkog kajkavskog jezika Crnec je kajkavštini osigurao takoreći njen urbani status /“građanski status” vrijedan svakog izgrađenog jezičnog sustava, u kojem jeziku nema ni komunikoloških, ni duhovnih, ni tematskih zapreka (bilo da je riječ o “Trijumfalnoj lesi”, “središću Agramercityja”, ili “mojemu dvorišću”).

Individualni koncept pisanja Zlatka Crneca, njegova reprezentativna mjesta – u povodu već dviju njegovih zbirki *Veter zgorec, žmahen griz* (1976.) i *Zagrebečke španciracije* (1994.) – sintezno su, i precizno, u suvremenoj kritičkoj i čitalačkoj recepciji, osobito istaknuli Joža Skok (i Ernest Fišer, i to kao: *radikalnu deruralizaciju kajkavske poetske motivike*, a s tim u vezi i osobni *pjesnički metajezik* čija su *leksička izvorišta zagrebačko-podravsko-prigorska kajkavština*; takav model pisanja – koji dijalektolozi zovu sintetskom kajkavštinom - prati i asocijativno obilje *vers libre* poetike (E. Fišer, *Dekantacija kajkaviana*, 1981.).

Kao “bilingvalni” autor, Zlatko Crnec potvrđuje visoki afirmacijski put naj-

boljih suvremenih hrvatskih književnika čija su djela istim uspjehom estetski ovjerena u oba jezična izbora (štokavskom i kajkavskom, najčešće najprije u štokavskom) – slijedeći liniju sve od A. G. Matoša, D. Domjanića, F. Galovića, I. G. Kovačića, M. Krleže, I. Kalinskoga, S. Petrovića, Z. Kovača, E. Fišera, B. Jelušić, I. Kutnjaka, E. Kovač... i dr.

Značajno je napomenuti kako Crnec pripada rijetkim autorima (poput D. Britvića, A. Dedića, J. Fiamenga, T. Bilopavlovića, D. Načinovića...) čiji uglazbljeni stihovi estradnim, ili šansonijerskim *prezentacijskim modelom* ne gube ni najmanje od svoje književne umjetnine. (Prisjetimo se opće poznate: “Pismo gosponu Jacquesu Prévertu v Pariz”, “Zagreb vu meni i ja ž njim vu njemu”, ili “Tak je otpisal Jacques Prévert...”). Dapače, lucidno u povodu zbirke *Zagrebečke španciracije*, Joža Skok ističe Crnecov “znatan osobni prilog zagrebačkoj šansoni, obvezujući je zahtjevnošću svojih originalnih kajkavskih stihova” (J. Skok, *Dar Zagrebu*, Večernji list, 5.01.1995.). Vrijednosno je u Crnecovim zbirka prepoznat njegov *odaziv* ‘temi Zagreba’ kao dijelu i *središtu* vlastita subjektivizma i veličine pjesničkog identiteta (Skok: 1995). – ujedno i “velikoj temi” značajnih hrvatskih književnika.

Nasuprot globalnom poetskom iskustvu “smrti metafore” i teorijskoj potpori takvom iskustvu - pjesnički korpus Zlatka Crneca iskazuje nepotrošivo metaforičko obilje prijenosa značenja i rečenične usloženosti svoga slobodnoga stiha, takoreći u “grozdovima” metafora i ludističkom neologizmu, u tvorbi osobnih filozofema - iskazujući identitet i originalnost svoga pjeva, kao i tvorbenu snagu obaju jezičnih izbora toga korpusa.

Zlatko Crnec autor je dominantnih simbola zoomorfne slikovitosti, prostorne i semantičke otvorenosti – riječju – ‘slobode’ – usuprot spoznatom svijetu ovjerenog nam obeznačenja, izolacije, destrukcije, otuđenosti, pa i obezvrijeđenosti ljudskoga lika (“lica od klekovine”). Kao izraziti kulturni animalist, upravo *animalističnim “predstavnicima”*, onima ne-govorne komunikacije (ptica – ptič – tetrijeb – bezimeni golubovi – štiglec – tič – taubeki – kukavice – slavuj – ždral - maček – konj – pes – jelen - ribe – cvrčci...), daje na “tumačenje” *semantičku nečitljivosti* toga svijeta – kao *nositeljima i pronositeljima naj-snažnijih značenja*.

Prebogatim literarnim bestijarijem (kajkavskom filozofskom *živinom*) – na vrhu čije hijerarhije ipak stoji *ptica* – a pod njenim kljunom izokrenuta, ekspresionistička projekcija zbilje “nakrivljenoga krajolika” - Zlatko Crnec ostavlja nam neusporediv užitak u tekstu postmodernoga (neo)ekspresionističkoga pisma.

B. Pažur

Iz životopisa:

ZLATKO CRNEC (24.05.1936. – 27.10.2020.) – pjesnik, slikar, novinar, urednik, kulturni djelatnik

Osnovnu školu završio je u Zelini, srednju u Zagrebu; školovao se i u Virovitici, te na studiju Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu. Bio je među pokretačima zelinskog Recitala suvremenoga kajkavskoga pjesništva "Dragutin Domjanić" - u organizaciji Narodnog sveučilišta/danas Pučkog otvorenog učilišta Sv. Ivan Zelina, čiji je svojedobno bio i ravnatelj. Dobitnik je brojnih nagrada za pjesništvo, a najviše na smotrama i recitalima kajkavskoga pjesništva (zelinskim, zlatarskim, krapinskim...). Više od stotinu pjesama uglazbili su mu poznati hrvatski skladatelji (Z. Špišić, J. Njikoš, A. Dedić, M. Bogliuni, R. Bosner, T. Glowatzky, V. Crnek...). Komunikativnost i žargonska ležernost njegove kajkavske fraze nametnuli su se i suvremenim skladateljima šansona.

Baveći se slikarstvom - učeći kod nekoliko akademskih slikara (usavršavao se u atelieru istaknutog slikara Zlatka Price) - bio je sudionikom dvadesetak samostalnih i više skupnih izložbi u domovini i inozemstvu.

Desetak godina Crnec je radio kao profesionalni novinar-urednik "Sesvetskih novina", te surađivao u više listova i časopisa. Objavio je četiri samostalne pjesničke zbirke: "Veter zгореc, žmahen griz" (Čakovec, 1976.), "Zagrebečke španciracije" (Sv. Ivan Zelina, 1994.), "Nakrivljeni krajolik" (Sv. Ivan Zelina, 2007.) i prošle godine kajkavsko-štokavsku zbirku "Agramerski valcertango" (Varaždin, 2019.).

Zastupljen je u *Antologiji novije kajkavske lirike* (Mladen Kuzmanović, *Kaj*, 3-5, 1975.), *Antologiji hrvatskog kajkavskog pjesništva Ogenj reči* (Joža Skok, *Kaj*, 4-6, 1986.), *Hrvatski Pariz* (Saša Vereš, 1989.), *Skupljena baština* (Stijepo Mijović Kočan, 1993.), *Rieči sa zviranjka* – Antologiji moderne kajkavske lirike 20. stoljeća (Joža Skok, 1999.), *Zercalo horvacko* (Ivan Kutnjak, 1999.). Među ostalim bio je član Društva hrvatskih književnika i Kajkavskoga spravišča, društva za širenje i unapređivanje znanosti i umjetnosti

Živio je, pisao i slikao – osobitom "sinergijom pjesništva i slikarstva" (A. Vranković) - u Pretokima / Sv. Ivanu Zelini.